

ביה"ס הניסויי ממ"ד יד-שבתי אשדוד (יסודי)

מדד טיפוח: 9.32 מספר תלמידים: 163

שם הניסוי: "לחשוב כמו מנהל".

מטרת הניסוי: לימוד ותרגול פונקציות ניהוליות במטרה לפתח אצל כל באי שער ביה"ס מודעות אישית וחברתית, להעלות את רמת המסוגלות, המוטיבציה ושיפור הישגים לימודיים תוך שותפות התלמידים בעשייה.

מהן פונקציות ניהוליות?

פונקציות ניהוליות או תפקודים ניהוליים הם תהליכי השליטה הקוגניטיביים הגבוהים של האדם, האחראים על היכולות לזום, להתמיד, לעב ולשנות. הם מתערבים בווסות רגשי ותפקודי חברתי ולימודי.

פונקציות ניהוליות חיוניות לצורך תכנון וקבלת החלטות, איתור ותיקון טעויות, בקרה, למידה של מצבים או פעולות חדשות, ע"י זכרון עבודה, התמודדות מול מצבים מסוכנים או מסובכים, התגברות על הרגל מושרש היטב או התנגדות לפיתוי ופיתוח שליטה עצמית.

הפונקציות הניהוליות שנבחרו לקידום בניסוי הבית ספרי הן: א. יכולת ארגון ותכנון – היכולת לתכנן צעדים קדימה תוך הבנה מה חשוב, הבחנה בין עיקר לטפל. לשם כך דרושה היכולת לנהל את הזמן: היכולת להעריך כמה זמן עומד לרשותנו, כיצד לחלקו וכיצד להישאר במסגרת הזמן ומועדי סיום. היא כוללת גם את ההכרה שזמן הוא מרכיב בעל חשיבות. היכולת לתכנן מפת דרכים להשגת מטרה או להשלמת מטלה. כלולה בכך גם היכולת לקבל החלטות באשר למה שחשוב או לא חשוב להתמקד בו. ב. זיכרון עבודה – מרכיב חיוני בכל למידה. הכוונה היא ליכולת ללמוד, לעבד את המידע, לאחסן אותו ולהשתמש בו בעת הצורך גם אם בהקשר אחר. תלמיד ללא זכרון עבודה לא יוכל לפתור בעיות רב שלביות במתמטיקה, יתקשה בהעתקה מהלוח, אך יתקשה גם בכל למידה שהיא בחיי היומיום. ג. בחירה בין חלופות – בחירת האופציה הטובה והמתאימה לי מתוך חלופות קיימות. ד. שליטה עצמית – (1) ריסון תגובות – היכולת לחשוב לפני שפועלים, יכולת זו לעמוד בפני דחף לומר ולעשות משהו מקנה לתלמיד את הזמן להעריך סיטואציה וכיצד התנהגותו עשויה להשפיע עליה. (2) שליטה ברגשות – היכולת לשלוט ברגשות להשגת מטרות, להשלים מטלות או לשלוט בהתנהגות ולכוון אותה. ה. גמישות – היכולת למצוא אלטרנטיבות שונות במצבים שונים המתאימים לי. ו. יזימת ביצוע – ההנעה ללקיחת יוזמה. להנהיג ולהוביל עשייה.

דוגמאות לשיעורים המשלבים פונקציות ניהוליות לקידום למידה משמעותית:

1. בשיעור תורה (כיתה ג') למדו על עשר המכות דרך צפייה בסרט שלאחריו בחרו את אחת המכות עליה הם מבקשים ללמוד והציגו אותה במצגת לפני הכיתה. מהלך כזה מאפשר לילדים ללמוד דרך בחירה כשהם עצמאית מתכננים ומארגנים ויוזמים את הביצוע של הצגת המידע בפני הכיתה כולה. כאשר ילדים מקבלים אוטונומיה במהלך השיעור ומובילים את תהליך הלמידה היא הופכת למשמעותית ורלוונטית עבורם.

2. בשיעור מתמטיקה (כיתה ד') קיבלו משימה קבוצתית לארגן ולתכנן יום הולדת על פי תקציב. לרשותם עמדו תקציב ומגוון אפשרויות לניצולו (כיבוד, תכנית בידור, קישוטים, כלים והפתעות) כל קבוצה תכננה וארגנה על פי שיקול דעתה את התקציב והציגה את התכנית במליאה. הילדים למדו להשתמש בפעולות מתמטיות מורכבות למען מטרה הרלוונטית להם, הם נדרשו להפעיל שיקול דעת ולפתור בעיות מתמטיות שעלו במהלך התכנון תוך כדי שיתוף פעולה בקבוצה ולהציג את התהליך בפני הכיתה. כאשר הילדים פעלו בלמידה שיתופית בנושא הנוגע לחייהם הובילו יוזמות והתמודדו עם דילמות, תהליך הלמידה הפך תחום דעת מורכב כמתמטיקה למשמעותי ורלוונטי עבור הילדים.

3. בשיעור מולדת (כיתה ב') למדו התלמידים לתכנן את הזמן העומד לרשותם מהרגע שהגיעו לביתם ועד הערב, זמן השינה. לאחר ההקניה כל תלמיד קיבל לוח עגול והכין לעצמו דגם העוזר לו לתכנן נכון את הזמן וביעילות. בפעילות זו השתמשו בפונקציות: תכנון וארגון (ניהול זמן) בחירה בין חלופות.

4. בשיעור שפה (כיתה ה') למדו התלמידים טקסטים מידעים על מקומות שונים בארץ. לאחר הלימוד התלמידים התחלקו לקבוצות והתבקשו לבחור מקום ולתכנן טיול אליו התלמידים נדרשו להכין מסלול מפורט כולל זמנים, רשימת ציוד תוך כדי התחשבות במזג האוויר ובמיקום האתר, להכין דפי מידע על האתרים. התלמידים השתמשו בפונקציות: תכנון וארגון, בחירה בין חלופות ושליטה עצמית.